

**DUÁLIS KÉPZÉS A SZOCIÁLIS FELŐOKTATÁSBAN II.
A DUÁLIS KÉPZÉS BEVEZETÉSE A GÁL FERENC EGYETEM
SZOCIÁLIS MUNKA SZAKÁN**

Homoki Andrea, Soós Zsolt

Gál Ferenc Egyetem, Egészség- és Szociális Tudományi Kar

Absztrakt

A tanulmányorozatban a duális típusú képzésnek a szociális felsőoktatásban történő meghonosodásáról és kimutatható eredményeiről számolunk be.

E tanulmányrészben ismertetjük a duális típusú képzés szociális felsőoktatásba való bevezetésének előzményeit, különös tekintettel a Magyarországi Szociális Szakemberek Képzéséért Egyesület vezetőségének a képzéstípussal kapcsolatos Álláspontjának (2015) a részletes bemutatására. Ezen Álláspontjában az Egyesület vezetősége – egyes esetleges negatív következmények bekövetkezésétől, különösen a képzés generális jellegének sérülésétől tartva - dilemmákat fogalmazott meg a képzési forma honi bevezetésével kapcsolatban.

Ezzel párhuzamba állítva részletesen ismertetjük azon a témakörben megjelent előzetes kutatás (Soós, 2016) eredményeit, amelyek alapján a kutatást végző szakember úgy vélte, hogy a kellő körültekintéssel bevezetett képzési forma előnyei - különösen a képzési vonzerő és a hallgatói tapasztalatszerzés növelése, valamint a hátrányos helyzetű hallgatók megsegítése tekintetében – messze meghaladhatják a veszélyeket.

Kutatásunkban elsősorban arra kerestünk választ, hogy a Gál Ferenc Egyetem duális típusú szociális munkás képzésében a kedvező, vagy a kedvezőtlen hatások érhetőek-e inkább tetten.

E tanulmányrészben ismertetjük továbbá a képzéstípus Gál Ferenc Egyetemen való bevezetésének folyamatát, valamint működtetésének fő jellemzőit.

Kulcsszavak: duális képzés bevezetése, veszélyek és előnyök, képzésfejlesztés a Gál Ferenc Egyetemen

THE DUAL TRAINING IN THE SOCIAL HIGHER EDUCATION II. A THE IMPLEMENT OF THE SOCIAL WORKER'S DUAL TRAINING AT FERENC GÁL UNIVERSITY

Andrea Homoki, Zsolt Soós
Faculty of Health and Social Sciences, Gál Ferenc University

Abstract

In this series of studies, we will report on the establishment and demonstrable results of dual-type training in social higher education.

In this part of the study, the background to the introduction of dual-type training in social higher education is presented, with a special focus on the detailed presentation of the position of the Board of the Hungarian Association for the Training of Social Professionals (2015). In this Position Paper, the Association's leadership, fearing certain possible negative consequences, in particular the damage to the generality of the training, formulated dilemmas regarding the introduction of this type of training in Hungary.

In parallel, we present in detail the results of a preliminary study on this topic (Soós, 2016), which led the researcher to conclude that the benefits of a carefully implemented training format, especially in terms of increasing the attractiveness of the training and the student experience, and helping disadvantaged students, could far outweigh the risks.

In our research, we primarily sought to answer the question of whether the positive or negative effects of the dual type of social work training at Gál Ferenc University are more evident.

In this part of the study, we also describe the process of introducing this type of training at Gál Ferenc University and the main features of its operation.

Keywords: introduction of the dual-type training, dangers and benefits, training development at the Ferenc Gál University

A DUÁLIS KÉPZÉS SZOCIÁLIS FELSŐOKTATÁSBA VALÓ BEVEZETÉSÉNEK ELŐZMÉNYEI

A duális típusú képzésnek a szociális felsőoktatásba való bevezetése kapcsán az oktatók körében intenzív diszkurzusok, viták zajlottak. A bevezetés időszakában még nem készültek átfogó, reprezentatív vizsgálatok, így e diszkurzusok jellemzően a résztvevők szubjektív meglátásaira, előfeltevéseire épültek. Kisebb, nem reprezentatív felmérések, melyekben szociális intézmények vezetői, illetve szociális képzésben részt vevő nappali tagozatos hallgatók elmondták – az egész szakmai, illetve hallgatói közösségre vonatkozóan nyilvánvalóan szintén nem általánosítható - véleményüket, viszont születtek (Soós, 2016).

A tanulmány e részében az Iskolaszövetségnek a témakörben meghozott Álláspontját (2015), a kérdésben a KRE és az Iskolaszövetség közös konferenciáján (2015.11.20) megszólaló oktatók (Hegyesi Gábor; Héderné Berta Edina) véleményeit, valamint Soós Zsoltnak (2016) a témához kapcsolódó vizsgálati eredményeit összegezzük. Emellett ismertetjük, hogyan történt meg a Gál Ferenc Egyetemen a duális szociális munka BA szak bevezetésének az előkészítése, a képzés elindítása, s az előkészítéshez és a szak működtetéséhez milyen munkafeladatok és tevékenységek kapcsolódtak/kapcsolódnak.

Az Iskolaszövetség Álláspontjának (2015) főbb elemei, oktatói ellenvélemények

- Az Iskolaszövetség vezetősége ellenezte a duális képzés szociális munka területre való bevezetését, alapvetően az alább megfogalmazott okokból;
- A gyakorlati képzés generális jellegének elvesztésétől való félelem, amely eredményeképpen a hallgatók kevesebb gyakorlati terület tekintetében szereznek ismereteket. „[...] generalista képzésben egyetlen gyakorlati hely nem alkalmas mindazoknak az általános ismereteknek, készségeknek és módszereknek a tanulására, melyeket a szociális munka alkalmazása megkövetel a szakemberektől” (Álláspont, 2015:1)¹
- A duális képzés feltételeinek a hiánya, különösen a terepintézményekben. Annak a feltételezése, hogy; „[...] forráshiány miatt nem biztosított a duális képzés alapfeltételeként a hallgatók díjazása, a megfelelő infrastrukturális és humán erőforrásháttér a gyakorlati oktatásában. [...] A szociális intézménynek nem áll érdekében szűkös költségvetéséből a gyakorlati képzésre is fordítani” (Álláspont, 2015:1).
- A hallgatókra nehezedő túlzott teher, különösen az, hogy a vizsgaidőszak egy jelentős részében, a vizsgákra való készüléssel mellett kell a gyakorlatot végezniük² (Héderné Berta, 2015; Hegyesi, 2015).
- A szociális felsőoktatási intézményekre nehezedő túlzott szervezési és adminisztratív teher feltételezése, amely az egyébként is kislétszámú oktatói gárdát súlytaná (Héderné Berta, 2015).

¹ Ugyanakkor fontos kiemelni, hogy az ekkor már érvényben lévő képzési alapelvek (Duális Képzési Tanács, 2015) egyértelműen kimondták, hogy a szorgalmi időszakot, ezzel együtt a szorgalmi időszakban teljesülő szakmai gyakorlatokat a duális képzés nem érinti. A gyakorlatok generalista jellegének sérülésétől való félelem így objektíven szemlélve akkor sem tűnt reálisnak.

² A feltételezés az adott időszak magyar felsőoktatási gyakorlatára épül, melynek jellemzője, hogy a tanulás és a vizsgázás a vizsgaidőszakra koncentrálódik. Ugyanakkor például az angolszász egyetemeken a hallgatók értékelése elsősorban és döntően a folyamatos évközi feladatokra épül, a jellemzően rövid időszakokra koncentrálódó, néhány főbb tantárgyra épülő, döntően írásbeli vizsgázás emellett csupán kiegészítő szerepet tölt be. Az utóbbi – egyébiránt hatásosabb és hatékonyabb – oktatási és tanulási modell (Bálint, Polónyi, Siklós, 2006), amely megvalósítását a magyar szabályozás (Nft) is lehetővé teszi, jobban illeszkedik a duális képzésekhez.

A bevezetés időszakában megkérdezett intézményvezetők véleménye

A korábban hivatkozott kutatásban (Soós, 2016) megkérdezett négy vezető, az egri családok átmeneti otthonának (CSÁO), a győri családsegítő és gyermekjóléti szolgálatnak (CSSZS), a győri gyermekotthonnak (GYEO), valamint a győri szociális irodának (SZI) a vezetője egyaránt azt feltételezte, hogy megfelelő humán-erőforrás és anyagi feltételek megléte esetén, vagyis nagyobb, jobb szakember ellátottságú, stabil költségvetésű intézményekben, e képzési forma előnyös lenne a hallgató és az intézmény számára egyaránt. A győri szakemberek úgy látták, hogy erre a város szociális intézményeiben 2015-ben a forrás is rendelkezésre állt.

A modell kapcsán az alábbi lehetséges előnyöket fogalmazták meg;

– A hallgatók teljesebb képet kapnának a szociális szektorról, jobban egymásra épülhetne az elméleti és a gyakorlati képzés.

„Folyamatosan kapcsolódhatna az elmélet és a gyakorlat, nem lenne »aha« élmény, hogy ez a jogszabály, amit megtanultam, de nem is értem mit jelent, ténylegesen mit jelent a gyakorlatban, hogyan valósul meg.” (CSSZS) „Gyakorlatorientáltabb képzés lehetne, nincsenek tisztában a terület működésével a sok gyakorlat ellenére sem.” (SZI)

– A hallgató már a képzés közben megtanulhatná az elvárt és elfogadható munkakultúrát.

„A középiskolában benne van egy szigorú rendben, a felsőoktatásban felszabadul, sokkal kötetlenebb, sok mindent megtehet. Itt megtanulhatná az elvárt munkakultúrát, hogy időre kell jönni, hogy felelősséget kell vállalnia.” (GYEO)

– Az intézmény rendelkezésére állna egy olyan – fiatal és lelkes - plusz munkatárs, aki segíthetne a feladatok ellátásában, s a többieket is motiválhatná.

„Ha intenzíven nálunk van, az első gyakorlati év végére gyakorlatilag be tudna tanulni, szinte teljes értékű munkaező lehetne.” (GYEO) „Folyamatos létszám gondok vannak, fontos és hasznos lenne egy megbízható, beosztható ember. Pl. amikor most csak egy fő van, akkor második segítőnek beosztható lenne.³ [...] Ha van fiatal gyakornok, általában megpezdíti a munkahelyi életet, motiválóan hat a többi munkatársra.” (CSÁO)

– Az intézmény munkaező utánpótlása biztosítható lenne, a képzés végére egy azonnal teljes értékű munkaezőre alkalmas, ismert és megbízható munkatársat kaphatnának.

³ Ami egyben az olcsóbban megszerezhető és bevethető munkaező átmeneti, a képzés végéig tartó alkalmazásának problémáját is felveti.

„Megoldaná a szakmai utánpótlás problémáját, nem véletlenszerűen kellene keresni, ha szükséges, új munkaerőt.” (CSÁO)

Valamennyi kérdezett fontosnak tartotta kiemelni azonban azt is, hogy ezen előnyök csakis akkor realizálódhatnak, amennyiben a terepintézményben megfelelő számú és kapacitású (vagyis nem túlterhelt), jól felkészült és kellő tapasztalattal bíró szociális szakember dolgozik, valamint a kapcsolódó többletforrások is rendelkezésre állnak ezen oktatási forma finanszírozásához.

Ugyanakkor a képzési modell lehetséges veszélyének tartották, hogy:

– A hallgató túl hamar kényszerül arra, hogy szakterületet válasszon, akkor, amikor még nem ismeri a rendszert.⁴

„A szociális terület olyan hivatás, amely elkötelezettséget, affinitást is igényel. Nem véletlenül van önismeret a képzésben. Akkor kell választania, amikor még nem rendelkezik kellő önismerettel sem ahhoz, hogy mihez van affinitása, mit tudna szívesen, elköteleződéssel végezni. Még a családsegítésben van sok terület, ha egyik mégsem áll hozzá közel, mást is próbálhat, de egy bentlakásos idős vagy fogyatékos otthonban kevésbé.” (CSSZS)

– Ez az oktatási forma túl nagy terhet róhat a fiatalokra, akik jelentős része – szüleikhez képest - a terhelés szempontjából már kisebb nyomású időszakban szocializálódott.

„Ez talán túl nagy terhet ró egy mai fiatalra.” (GYEO)

– Ha a forrásokat az állam vagy a fenntartó nem biztosítja célzottan, túlzott anyagi terheket róhatna a forráshiányosabb intézményekre, melyek célzott forrásbiztosítás nélkül vélhetően nem tudnának részt venni e modellben.

– A megkérdezettek mindannyian tartottak attól is, hogy a gyakornok betanításához biztosított tereptanári különjutatás nélkül, amennyiben ez nem lenne, kisebb lehet a munkatársi motiváció a betanításban (Soós, 2016).

⁴ A duális típusú szociális munka BA képzésben már az első gyakorlati időszak után lehetősége van a hallgatónak szakmai területváltásra. E lehetőséggel – amelyet a Gál Ferenc Egyetemmel együttműködő integrált kistérségi szociális és gyermekjóléti intézmény vezetője és munkatársai is fontosnak tartanak - a hallgatók egy része a képzés során élt is.

Megkérdezett hallgatók⁵ véleménye a duális képzés előnyeiről, az abban rejlő lehetőségekről:

- A szakma gyakorlásának és a szakmai fejlődésnek a lehetősége.

„Jó lenne, ha szakmai munkát végezhetnék, akkor amit megtanulok, azt gyakorolhatnám, nem kellene egészen mást csinálni.” „Egész nyáron Erzsébet táborban dolgoztam, nagyon jó volt, jó, hogy szakmai munkát végezhettem. Szerintem többségünk szívesen csinálna nyáron szakmai munkát. Nagyon sokan dolgoznak így is nyáron, legtöbben a Tescoban.” „Aki nem dolgozik, amúgy sem nagyon tud mit kezdeni egész nyáron. [...] Jó lenne, ha hasznosan lehetne tölteni, fejlődhetnénk is vele.”

- Jövedelemszerzési lehetőség szakmai jellegű munkavégzéssel.

„Nekem nagyon fontos, hogy legyen bevételen, de még diákmunkát sem sikerül mindig találni.” „14.000 az albérleti díjam, nagyon jó lenne, ha legalább azt stabilan meg tudnám keresni.” „Ez egy nagyon jó lehetőség lenne, a többségünk dolgozik, akármennyit is dolgozok, 25-nél többet nem tudok megkeresni a Tescoban. Így, ha mondjuk egy 15 körül keresnék, és szakmai munkát végezhetnék, az már nagyon motiváló lenne. Ha ennél tényleg többet, az már az álom kategória.”⁶

- A későbbi, nagyobb esélyű elhelyezkedés lehetősége szakmai munkakörben.

„Az nagy előny, hogy ha bejön a dolog, a végén eleve megvan a munkahely.” „Az önéletrajzban sem mindegy, hogy most azt tudom beírni, hogy két évet dolgoztam a csavargárban, vagy azt tudnám beírni, két évet dolgoztam a szakmában.” „Gyakran önkénteskedem, nagyon szeretem csinálni. [...] Az is nagy előny, hogy itt helyben a szakmában jól megismertek, ez nagy előny lesz, ha majd állást keresek.”

Hátrányok és veszélyek

- Túlzottan nagy teher, ami a tanulás rovására mehet.

„Én személy szerint nem vállalnám, mert félok, hogy a tanulás rovására menne. Ha meg nem tanulok jól, nem kapok ösztöndíjat, még a tantárgy újrafelvételéért is fizetni kell, ugyanott vagyok.” „Ha ki lehet szállni, ha mégsem megy, úgy oké, mert azért elég nagy tehernek tűnik.” (Soós, 2016)

⁵ A kutatás során az egri szociálpedagógus képzés nappali tagozatos hallgatóival készítettem fókusz-csoportos interjúkat.

⁶ A 2015. évi, más szakterületeken már érvényben lévő szabályozás értelmében a képzési formában résztvevő hallgatók legalább a minimálbér 60%-ára (NFT, 44§), 2015-ben már havi 40.000 forintot meghaladó összegre voltak jogosultak.

A vizsgálatba bevont intézményvezetői és hallgatói körben a képzéstípus szociális munkába való bevezetését – a megfelelő feltételek megléte esetén – összességében inkább előnyökkel és lehetőségekkel járó kezdeményezésnek tartották.

A képzés elmúlt immár több, mint három éve alapján a tanulmány hátralévő részében választ adunk arra, hogy a képzéstípus kapcsán a félelmek vagy a pozitív várakozások váltak-e inkább valóra – legalábbis a Gál Ferenc Egyetem gyulai székhelyű duális típusú szociális munkás képzésében.

A DUÁLIS KÉPZÉS BEVEZETÉSÉNEK ELŐZMÉNYEI A GÁL FERENC EGYETEM SZOCIÁLIS MUNKA TANSZÉKÉN – AZ EGYÜTTMŰKÖDÉSÉRŐL, A KÉPZÉSFEJLESZTÉSÉRŐL RÖVIDEN

A Gál Ferenc Egyetemen a „Duális és gyakorlatorientált felsőoktatási képzések fejlesztése és oktatási innováció a szociális munka és a segítő szakmák terén a Dél-alföldi régióban” EFOP-3.5.2.-17-2017-00003. számú pályázat kertében interdiszciplináris együttműködés valósult meg 2017-2019-ben. A szociális, a gyermekjóléti és a gyermekvédelmi ellátórendszert lefedő partnerségek, hálózatok kiépítését követően kezdődött meg a 2018/2019. tanévben a kerettantervek előkészítése, majd a szolgáltatási/intézményi tantervekhez kapcsolódó gyakorlati tematikák elkészítése. A heti és a napi lebontású intézményi programtervek feladatstruktúráinak készítésekor fő szempont volt a szak mintantervében megjelenő elméleti tartalmakhoz való – legalább 90%-os – illeszthetőség, vagyis az elmélet és a gyakorlat szoros egymásra *építése*. A programtervek elfogadását követően az egyetemi képzésben lévő duális gyakorlati értékelési szempontrendszer kidolgozása történt meg. A képzés tervezési szakaszának kiindulópontjainál elsődleges szempont volt a képzés Kimeneti és Képzési Követelményrendszerében rögzített elvárásoknak való megfelelés kialakítása.

Ugyanakkor mivel egy teljesen új keretrendszer bevezetése történt meg, fontos volt újra áttekinteni a szociális munka mibenlétét, alapvető céljait és jellemzőit. Fontos volt továbbá áttekinteni a korábbi képzési időszak tapasztalatait, erősségeit és *nehézségeit*, valamint a jelenkor aktuális kihívásait. Ennek kapcsán a nemzetközi szakirodalom (pl. Müller, 1988) mellett, a szociális munka és a szociálpedagógia szak honi kialakításában, fejlesztésében jelentős szerepet vállaló felsőoktatási szakemberek – Budai István és Teleki Béla - tapasztalataira is jelentős mértékben támaszkodtunk.

„A szociális segítség folyamata ideológiai elképzelésből indul, szociális keretek között zajlik és szociális bajok megelőzésére, illetve kivédésére irányul” (Teleki, 2003: 9). „Ha az ember a hivatásos szociális munka történetéről érdeklődik, gyakran kapja azt a választ, hogy az egész a felebaráti szeretet gyakorlásával kezdődött, melynek szemléltetésére egy bibliai történetet mesélnek el Lukács evangéliumából” (Wolfgang, 1988, idézi Ruzsa-Homoki, 2015:9).

Budai (2006) úgy gondolja, hogy a képzésekre általában és leegyszerűsítve jellemző, hogy hagyományos szemléletűek és alapvetően merev tantárgystruktúrával, illetve szigorú óra és vizsgatervvel rendelkeznek, továbbá a diákok és a tanárok számára

nehezen kezelhető kreditrendszerrel bírnak, valamint a különböző elemek nincsenek összehangolva. A képzés folyamata sok helyen nem tekinthető igazi szakmai szocializációnak, csak a kötelező ismeretek átadásának. A tantárgyak nem probléma- és feladatközpontúak, pedig a szociális munka egyik alap gondolata ez lenne. A tantermi kurzusok túlnyomó részén nem jelennek meg a szakma valóságos tapasztalatai és problémái, a gyakorlatokon pedig hiányozik az elméleti szempontok bemutatása. Budai (2010 idézi Homoki et al. 2022:11) egy másik írásában kiemeli azt is, hogy „[...] a globalizáció és a megváltozott világ teljesen új kihívást nyújt a szociális szakembereknek, amivel talán nem, vagy csak nehezen tud a szociális képzés lépést tartani.”

A fenti gondolatok is azt támasztják alá, hogy egy új típusú, rugalmasabb, s a szakmai gyakorlatokra még jelentősebb hangsúlyt fektető képzési keretrendszer alkalmas lehet a szociális felsőoktatás hatásosságának javítására, a hallgatók, vagyis a leendő szociális szakemberek szakmai identitásának erősítésére.

OKTATÁSSZERVEZÉSI FELADATOK: „DUÁLIS KÉPZÉS” INTÉZMÉNYI GYAKORLAT ÉS FELSŐOKTATÁSI DUÁLIS KOORDINÁCIÓ (GÁL FERENC EGYETEM)

A duális típusú felsőfokú képzéshez, sőt, már a képzés kialakításához és elindításához kapcsolódó adminisztratív és szervezési többletfeladatok – ahogy azt a modellkísérletek is mutatták – jelentősek. Az alábbiakban a Gál Ferenc Egyetem duális típusú szociális munkás képzéshez – ideértve a képzés elindítását is - kapcsolódó adminisztratív elemeket, koordinációs és szervezési feladatokat összegezzük.

1. számú táblázat: Heti tantervek bontása őszi/tavaszi szemeszter óraszámok/évfolyamok

Szociális munka alapszak duális képzése:	Őszi szemeszterben gyakorlati óra/hetek száma:	Tavaszi szemeszterben gyakorlati óra/hetek száma:	Tanévben összesen gyakorlati óraszám/hetek száma:
1. évfolyam	125 óra/3 hét	455 óra/11 hét	580 óra/14 hét
2. évfolyam	125 óra/3 hét	375 óra/9 hét	500 óra/12 hét
3. évfolyam	125 óra/3 hét	330 óra/8 hét	455 óra/11 hét
4. évfolyam	490 óra/12 hét	-	490 óra/12 hét

Forrás: Homoki, 2022. (Duális koordinátori előterjesztés, GFE).

SZAKMAI IRÁNYÍTÁS ÉS FELSŐOKTATÁSI EGYÜTTMŰKÖDÉS, DUÁLIS KOORDINÁTORI SZEREPEK ÉS FELADATOK:

- Duális képzési programok kidolgozása (duális mintatantervek készítése képzési, gyakorlati területenként, valamint a partnerintézményeknél a feladatok illesztése heti bontásban).
- Együttműködési megállapodások előkészítése, egyeztetési folyamatok, összekötő szerep megvalósítása a partnerintézmény vezetése és az egyetemi vezetés között.
- Nyilvántartásba vételi, engedélyeztetési eljáráshoz szükséges dokumentáció előterjesztésének kezdeményezése a partnerintézmény vezetőségénél, jogi csoportjánál és az Egyetem Szenátusa felé.
- Duális műhelykonferenciák szervezése szemeszterenként, amely a féléves duális gyakorlatok zárórendezvénye, a gyakorlati tapasztalatok prezentálásának és a mentori értékeléseknek a helyszíne.
- A szorgalmi időszakban az új szolgáltatásokhoz, ellátásokhoz társított mentorokkal együttműködésben az intézményi tanrend fejlesztése.
- A partnerintézmény vezetőinek tájékoztatása és felkészítése az Oktatási Hivatal ellenőrzésével kapcsolatosan. Intézményi és hallgatói ügyek adminisztrációjának az ellenőrzése, az új belépők felkészítése a duális képzés sajátosságaira.
- Évente két alkalommal (a duális gyakorlatok kezdése előtti hetekben) mentori felkészítés, továbbképzés szervezése és megvalósítása az Egyetemen.
- Szeptember és/vagy január hónapban a duális gyakorlati képzésbe felvételi szervezése és lebonyolítása - együttműködésben a partnerintézmény vezetőivel és a leendő mentorokkal.
- A duális gyakorlatok során 3 hetente a duális gyakornokok látogatása a partnernél, duális koordinátori javaslatok megfogalmazása, közvetítése a mentor és mentorált felé.

A látogatás előzetes egyeztetést követően történik. Ennek tartalma a hallgató által vezetett duális napló ellenőrzése, a hallgatói önreflexiónak és a mentor beszámolójának a meghallgatása. A visszacsatolását követően a duális koordinátor írásos feljegyzést készít és hitelesíti (aláírja) a hallgató duális gyakorlati naplóját. Ezáltal a fejlődés nyomon követhető valamennyi szereplő számára (Előterjesztés, Homoki, 2022).

Kapcsolattartó szerző:
Soós Zsolt
Gál Ferenc Egyetem
Egészség- és Szociális Tudományi Kar
5700 Gyula
Szent István u. 17-19.
soos.zsolt@gfe.hu

Corresponding author:
Zsolt Soós
Faculty of Health and Social Sciences
Gál Ferenc University
Szent István str. 17-19.
5700 Gyula, Hungary
soos.zsolt@gfe.hu

Hivatkozás: Homoki, A., & Soós, Zs. (2022). Duális képzés a szociális felsőoktatásban II. *Deliberationes* 15(2), 176-185.

IRODALOMJEGYZÉK

- A Magyarországi Szociális Szakemberek Képzéséért Egyesület (Iskolaszövetség) (2015) ÁLLÁSPONTJA a duális képzésről a felsőfokú szociális képzésekben. http://www.3sz.hu/sites/default/files/ISZ_allasfoglalasa_a_dualis_kepzesrol_2015._04._30._0.pdf (Letöltés: 2022.11.12).
- Bálint, J., Polónyi, I., & Siklós, B. (2006). *A felsőoktatás minősége*. Felsőoktatási Kutatóintézet.
- Budai, I. (2006). Megközelítések a szociálismunkás-képzés fejlesztéséhez I. *Esély* 18(6), 62-88.
- Duális Képzési Tanács. (2015-2019). A duális felsőfokú képzés alapelvei. [https://2015-2019.kormany.hu/download/4/1d/50000/Az%20Nftv-ben%](https://2015-2019.kormany.hu/download/4/1d/50000/Az%20Nftv-ben%20) (Letöltés: 2022. 11. 12.)
- Homoki, A. (2022). *Duális Koordinátori Előterjesztés*. Gál Ferenc Egyetem.
- Soós, Zs. (2015, November 20). *A duális típusú képzés alkalmazásának lehetséges előnyei és veszélyei a szociális felsőoktatásban*. (Szekcióelőadás. „Helyi tudásokkal felvértezve.” Kutatások és innovatív gyakorlatok a szociális munkában.” c. szakmai konferencia. Károli Gáspár Református Egyetem - Magyarországi Szociális Szakemberek Képzéséért Egyesület (Iskolaszövetség). Budapest, Magyarország.
- Soós, Zs. (2016). A felsőfokú szociális képzések megújításának egy lehetséges eszköze: a duális képzés. *Szociálpedagógia*, 4(1-2), 96-103.
- Teleki, B. (2003). *Szociális munka elmélete*. Szociális Füzetek I. Korda Kiadó.
- Felhasznált jogszabály és statisztikai adatbázisok, háttérforrások:
 2011. évi CCIV. törvény a Nemzeti Felsőoktatásról (NFt). <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100204.tv> (Letöltés: 2022. 11. 12.)